

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 13655/2024
04.03.2025. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Драгане Маринковић, председника већа, Зорице Булајић, Ирене Вуковић, Драгане Бољевић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Силвио Хорват, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Привредни суд у Београду, коју заступа Државно правобранилаштво Републике Србије, Београд, ради накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року, одлучујући о ревизијама тужиоца и тужене изјављеним против пресуде Вишег суда у Београду Гжрр1 54/21 од 15.11.2023. године, у седници одржаној 04.03.2025. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гжрр1 54/21 од 15.11.2023. године, као изузетно дозвољеној.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Београду Гжрр1 54/21 од 15.11.2023. године и пресуда Првог основног суда у Београду Прр1 145/2020 од 17.03.2021. године и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена ревизија тужене изјављена против пресуде Вишег суда у Београду Гжрр1 54/21 од 15.11.2023. године.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду Прр1 145/2020 од 17.03.2021. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року исплати 108.247,34 динара са законском затезном каматом од 08.06.2020. године до исплате. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да туженој накнади трошкове парничног поступка од 18.000,00 динара.

Пресудом Вишег суда у Београду Гжрр 54/21 од 15.11.2023. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба тужиоца и првостепена пресуда је потврђена. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужиоца за трошкове другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац и тужена су благовремено изјавили ревизије, и то тужилац због погрешне примене материјалног

права, а тужена због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права са позивом на одредбу члана 404. Закона о парничном поступку.

Одлучујући о дозвољености ревизије тужиоца у смислу члана 404. Закона парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/11, 55/14, 87/18, 18/20 и 10/23 – други закон), Врховни суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужиоца, ради уједначавања судске праксе, сходно Закључку Врховног касационог суда од 19.06.2018. године, допуњеним 27.09.2019. године на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда.

Из наведеног разлога, на основу члана 404. став 2. ЗПП, одлучено је као у ставу првом изреке.

Испитујући побијану пресуду применом члана 408. ЗПП, Врховни суд је оценио да је ревизија тужиоца основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, решењем Привредног суда у Београду Р4 Ст 219/2019 од 18.02.2019. године, усвојен је приговор предлагача, овде тужиоца и утврђено је да је тужиоцу као предлагачу повређено право на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Београду Ст 268/12 и наложено је стечајном судији у предмету Ст 268/12 да у року од четири месеца од дана пријема решења предузме мере и радње које су потребне да би се приступило уновчавању имовине стечајног дужника и да у року од 30 дана извести председника Привредног суда у Београду које су конкретне мере предузете. Решењем Привредног суда у Београду од 15.05.2012. године отворен је поступак стечаја над привредним друштвом „Навип“, а Закључком Привредног суда у Београду Ст 268/12 од 17.12.2013. године, тужиоцу је признато потраживање према предузећу „Навип“ у односу на кога се води стечајни поступак пред Привредним судом у Београду у износу од 108.247,34 динара. Привредно друштво „Навип“ а.д. у стечају је приватизовано по Закону о својинској трансформацији решењем Министарства за привреду и приватизацију број 124-1/2000-22 од 02.11.2001. године.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су одбили тужбени захтев налазећи да тужена није објективно одговорна за штету насталу тужиоцу као лицу коме је утврђено потраживање у стечајном поступку из радног односа јер у време када је отворен стечај, стечајни дужник није пословао са већинским друштвеним или државним капиталом.

Основано се у ревизији тужиоца указује да је због погрешне примене материјалног права чињенично стање остало непотпуно утврђено.

Изложено становиште нижестепених судова да тужена у конкретном случају није објективно одговорна за имовинску штету због повреде права на суђење у разумном року јер у моменту отварања стечајног поступка стечајни дужник није пословао са већинским друштвеним или државним капиталом, за сада се не може прихватити.

Одредбом члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року, прописано је да странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року у року од годину дана од када је стекла право на правично задовољење (став 1.), одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективна (став 3.).

Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука, односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа која су без његове кривице остала неизвршена и у поступку стечаја вођеном над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року. У погледу извршних дужника који не спадају у напред наведену категорију, већ се ради о физичким лицима или правним лицима која нису основана на бази друштвеног или државног капитала, свакако је нужно утврђивати узрочно-последичну везу између повреде права на суђење у разумном року и ненаплаћеног потраживања, те утврђивати да је управо искључиви разлог немогућности наплате тих потраживања неадекватно поступање суда. Нужно је доказати да је дужник у тренутку покретања поступка за наплату имао довољно новчаних средстава у имовини и да је поштујући редослед исплате могао да се наплати да је суд ефикасно поступао и предузимао делотворне радње у циљу наплате прописане одговарајућим Законом о извршењу (закључак усвојен на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 02.11.2018. године, допуњен на седници од 27.09.2019. године).

Према до сада утврђеном чињеничном стању и стању у списима, према изјашњењу стечајног управника од 21.09.2020. године, друштвено Предузеће „Народно винарство и подрумарство Београд“ је организовано као јединствено друштвено предузеће на основу Самоуправног споразума о променама и организовању СОУР Навип, а 29.07.1991. године је променило статус у Навип деоничко друштво за производњу и промет пића са п.о. Београд Земун, а 29.04.1998. године Навип деоничко друштво у мешовитој својини се организује као Навип акционарско друштво за производњу и промет пића Београд Земун. „Навип“ а.д. Београд у стечају приватизован је по Закону о својинској трансформацији решењем број 124-1/200-23 од 02.01.2001. године. Решењем од 18.05.2012. године регистрована је промена података, отварање поступка стечаја, а на дан отварања стечајног поступка 15.05.2012. године капитал је био акцијски, већински приватна својина. Тужилац није био у могућности да наплати своје потраживање из радног односа према свом послодавцу „Навип“ АД Београд, Земун у стечајном поступку који је отворен решењем Привредног суда у Београду Ст 286/12 од 15.05.2012. године. Решењем Привредног суда у Београду Р4 Ст 219/2019 од 18.02.2019. године усвојен је приговор и утврђено је да му је у стечајном поступку повређено право на суђење у разумном року.

Наиме, послодавац тужиоца „Навип“ АД Београд у тренутку отварања стечаја није било предузеће са већинским уделом државног капитала. У тој ситуацији објективна одговорност државе за накнаду штете зависи од тога када је настало потраживање тужиоца из радног односа. Дакле, држава би била одговорна уколико је продала свој део капитала у наведеном предузећу приватним лицима после настанка тужиочевог потраживања, јер је била дужна да осигура да нови власник изврши преузете обавезе из радног односа. Наиме, битна чињеница је да је у време настанка

потраживања из радног односа стечајни дужник било предузеће са већинским друштвеним или државним капиталом, а нижестепени судови су у конкретном случају пропустили да утврде када је потраживање тужиоца из радног односа настало. Како је због погрешне примене материјалног права чињенично стање остало непотпуно утврђено на наведену околност нижестепене одлуке су морале бити укинуте.

У поновном поступку првостепени суд ће, имајући у виду примедбе из овог решења потпуно и правилно утврдити чињенично стање од значаја за правилну примену материјалног права и на несумњив начин утврдити када је настало предметно потраживање тужиоца из радног односа и да ли је тада дужник имао већински друштвени или државни капитал. Како правилна примена материјалног права зависи од утврђења наведених чињеница, првостепени суд ће у поновном поступку поступити по изнетим примедбама овог суда, правилно и потпуно утврдити чињенично стање, након чега ће правилном применом материјалног права донети правилну и закониту одлуку.

Укинута је и одлука о трошковима парничног поступка, јер иста зависи од коначног исхода парнице.

Из изнетих разлога, одлучено је као у ставу другом изреке решења, применом члана 416. став 2. ЗПП.

Испитујући дозвољеност ревизије тужене у смислу члана 410. став 2. тачка 4. Закона о парничном поступку, Врховни суд је нашао да ревизија није дозвољена.

Одредбом члана 410. став 2. тачка 4. ЗПП, прописано је да је ревизија недозвољена ако лице које је изјавило ревизију нема правни интерес за подношење ревизије. У конкретном случају, правноснажном пресудом коју тужена ревизијом побија одбијен је тужбени захтев тужиоца, а тужена није ни изјавила жалбу против првостепене пресуде јер за то није имала правног интереса, па сагласно цитираној законској одредби, правноснажну пресуду тужена не може побијати овим ванредним правним леком због недостатка правног интереса.

На основу члана 413. Закона о парничном поступку, Врховни суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Драгана Маринковић,с.р.**

**За тачност отправака
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**